

Steph Raeymaekers: “31 gezinnen zijn geconfronteerd met een lot dat hen bespaard had kunnen blijven als de wet nageleefd was.” © Sebastian Steveniers

INTERVIEWSTEPH RAEYMAEKERS

“Voor artsen zijn de belangen van donorkinderen nooit prioritair geweest”

Een audit van het FAGG, zelfs twee, volstaan niet voor Steph Raeymaekers, voorzitter van de vzw Donorkinderen. “Ook de fertiliteitscentra moeten alle kaarten op tafel leggen, en we moeten veel verder terug in de tijd durven te kijken dan 2007.”

Veerle Beel

3 juni 2025 om 23:59

Delen

Het nieuws over de spermadonor uit Denemarken met een afwijkend gen, dat hem gevoelig maakt voor de ontwikkeling van meerdere soorten kanker, kwam hard binnen bij Steph Raeymaekers (46), voorzitter van de vzw Donorkinderen. “Ik vermoedde vorige maandag meteen dat er ook Belgische gezinnen bij betrokken zouden zijn. Maar toen ik via het *Nieuwsblad* vernam dat het om zeven gezinnen ging, schrok ik toch nog. Want de wet van 2007 bepaalt dat slechts bij zes gezinnen in België hetzelfde donorsperma gebruikt mag worden. Noem me naïef, maar ik hoop altijd dat mensen, en dus ook fertiliteitsartsen, leren uit eerdere fouten.”

LEES OOK

Waarom kreeg een wet uit 2007 over donors geen enkele navolging?

Vorige vrijdag werd bekendgemaakt dat er 52 kinderen betrokken zijn, in 37 gezinnen die na 2007 bij een Belgisch fertiliteitscentrum hebben aangeklopt. Wat deed dat nieuws met u?

“Ik was vrijdagochtend samen met andere donorkinderen uitgenodigd op het kabinet-Vandenbroucke, waar hij ons dit wilde vertellen. Gelukkig wist ik het al via via, omdat hij eerder een persconferentie onder embargo had gegeven. Een journalist had me het nieuws al verteld, waardoor ik de eerste, hevige emoties al had kunnen verwerken. Gezin zeven tot en met 37 zijn geconfronteerd met een lot dat hen bespaard had kunnen blijven.”

Zegt u dat die kinderen beter niet geboren waren?

“Nee, dat bedoel ik niet. Ik kan aannemen dat die gezinnen blij zijn met hun kinderen, en dat die kinderen blij zijn dat ze bestaan, maar het neemt niet weg dat ze door een collectieve nalatigheid potentieel vastzitten aan een ziekmakend gen. Ze zijn daar voor de rest van hun leven door getekend. Dat sommige van die kinderen een heel groot risico lopen om meerdere kankers te krijgen, is echt verschrikkelijk nieuws. In de eerste plaats voor henzelf, maar ook voor hun ouders, en voor alle mensen in hun onmiddellijke omgeving. Ook wij, volwassen donorkinderen, voelen mee.”

Al twaalf jaar spreekt Raeymaekers, zelf een donorkind, zich uit over de excessen in de fertiliteitsindustrie en getuigt ze over wat die teweegbrengen bij betrokkenen.

“Wij weten uit de eerste hand wat het betekent om te horen dat je een donorkind bent, dan te ontdekken dat er iets mis is gelopen, en vervolgens overspoeld te worden door het feit dat je in eigen land zoveel halfbroers en -zussen hebt, en in de rest van de wereld mogelijk nog veel meer. Dat zijn drie moeilijke boodschappen op rij.”

“Ik heb het vorige zondag uitgelegd aan vrienden van mijn jongste broer. Hij is een biologisch kind van mijn beide wettelijke ouders. Ikzelf maak deel uit van een drieling die verwekt is met donorsperma. Toen wij dat nieuws vernamen, was vooral mijn jongste broertje erg verdrietig. Omdat hij wist dat niets nog hetzelfde zou zijn. Altijd heeft zo’n ontdekking ook een weerslag op de mensen om je heen.”

Later ontdekten ze via DNA-onderzoek dat de drieling twee verschillende biologische vaders had: de fertiliteitsarts die hun moeder behandelde, had een ‘cocktail’ van donorsperma gebruikt. Daardoor verschoven de gezinsrelaties een tweede keer.

LEES OOK

Dan toch twee verschillende donorvaders voor drieling

De ‘cocktail’ met donorsperma dateert weliswaar uit de vorige eeuw, net als een hoop andere schandalen die door DNA-screening aan het licht kwamen: gezinnen aan wie dezelfde donor beloofd was voor een tweede kind, bleken toch kinderen van twee verschillende spermadonoren te hebben gekregen. Een echtpaar uit West-Vlaanderen dat om een vruchtbaarheidsbehandeling vroeg met eigen eikel en sperma, bleek toch een zoon van een donor te hebben gekregen. Een arts uit Torhout zou minstens één keer zijn eigen sperma hebben gebruikt, in plaats van dat van een anonieme donor – een rechtbank beval hem een DNA-staal af te staan, maar daar heeft de arts zich tegen verzet. Die zaak is nog hangende in beroep. Allemaal ‘leugens’ van voor de wet van 2007.

In 2013 bleek er voor het eerst iets mis met Deens donorsperma. Het was al voor 2007 gebruikt, maar ook erna nog. Er werden in totaal meer dan 100 kinderen mee verwekt, in België alleen waren het er twintig, in zestien gezinnen. Een aantal van die kinderen kreeg neurofibromatose van het type 1 (NF-1), een erfelijke aandoening waarbij (goedaardige) gezwellen op zenuwen kunnen ontstaan. Toen al werd gezegd dat er in navolging van de wet van 2007 een registratie- en controlesysteem ontbrak, dat zoiets voorkomen had kunnen worden, en dat er op Europese schaal afspraken nodig waren.

En nu opnieuw, dezelfde conclusies.

“Ik heb de minister onmiddellijk gevraagd naar de aansprakelijkheid van de overheid, die zoveel jaar in gebreke is gebleven door de wet niet te doen naleven. Ik vind dat de gezinnen zeven tot en met 37 recht hebben op compensaties, en alle betrokken gezinnen en kinderen op ondersteuning. Het argument dat een ziekmakend gen ook op natuurlijke wijze wordt doorgegeven, snijdt geen hout,

want het gaat hier om een medisch handelen, door de overheid gesubsidieerd en gefaciliteerd, waarbij veel meer kinderen zijn verwekt dan toegelaten was.”

De fertiliteitsartsen zeggen dat zij de wet wel hebben nageleefd – het was tot 2024 aan de spermabank om hen te waarschuwen als de limiet van zes gezinnen in zicht kwam.

“Zij zeggen met andere woorden dat ze zelf niet konden weten of de limiet was bereikt, terwijl ze wel aan vrouwen en hun partners beloofd hebben dat er maar zes gezinnen in het hele land met die ene donor geholpen worden. Tja, voor artsen zijn de belangen van donorkinderen nooit prioritair geweest. Wij zijn het resultaat van een medische behandeling, die hen veel geld heeft opgebracht. Ik zeg het rechttoe rechtaan, ik ben er klaar mee om de boodschap zacht te verpakken.”

“De Orde van Artsen heeft mijn visie daarover bevestigd, door in een advies over de arts in Torhout te spreken over een ‘medische fout’, die verjaard is. Men gaat er zo aan voorbij dat het resultaat van die ‘medische fout’ wel een mens is.”

Vindt u dat dergelijke ‘fouten’ niet mogen verjaren?

“In ieder geval moet nu alles worden blootgelegd, ook uit het verdere verleden. Een audit tot 2007 volstaat niet. Ook de fertiliteitscentra moeten hun kaarten op tafel leggen. Laten we teruggaan tot het begin van de donorinseminaties in de vroege jaren 70, zoals men ook de illegale adopties uit het verleden onderzoekt. Alle informatie van vroeger die nog beschikbaar is, moet verzameld worden, voor ze verdwijnt. Maar misschien is de beerput te groot, en zullen ze die niet helemaal durven te openen.”

In welke zin kan de afschaffing van de donoranonimiteit soelaas bieden?

“Donoranonimiteit heeft de artsen een vrijgeleide gegeven om te doen wat ze wilden, en om heel wat wensouders en donoren om de tuin te leiden. Als je de anonimiteit opheft, kan er minder gesjoemeld worden, en als het toch nog zou gebeuren, zullen misstanden veel sneller aan het licht komen. Het maakt overigens niet uit wat u of iemand anders erover denkt. Het Grondwettelijk Hof heeft duidelijk gesteld dat het een fundamenteel mensenrecht is om te weten waar je vandaan komt, ook voor donorkinderen.”

LEES OOK

Het zaad van één donor mag zes vrouwen bevruchten, maar bij gebrek aan controle kon dat oplopen tot 114

LEES OOK

Hoe kon een donor met genafwijking 52 kinderen verwekken in België?

BinnenlandDonorkinderenFertiliteit